

KNJIGE ZA ODRASLE:

• Jose de Villa: MAXIMO LIDER, Učila, 2008

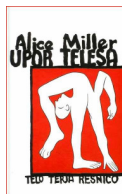
Maximo lider je biografija veleposestnikovega sina, ki je iz gojenca jezuitskega kolegija in študenta prava postal vodja gverilskega gibanja, revolucionar in predsednik države. Fidel Castro je zagotovo enfant terrible svetovne politike, ki z neverjetno trdoživostjo in svojevrstno mešanico socializma, komunizma in južnoameriškega patriarhizma obvladuje Kubo zadnjega pol stoletja. Ko je bilo konec obdobja hladne vojne in je Sovjetska zveza razpadla, Kube na presenečenje mnogih ni doletela usode drugih komunističnih držav. V začetku devetdesetih se je morala država sicer soočiti s hudo gospodarsko krizo, a se je v zadnjem desetletju zopet pobrala, Castro pa se je kot ptič feniks dvignil in postal dejaven na mednarodnem političnem prizorišču, kjer je zajadral val protiameriškega razpoloženja. Avtorja knjige nam postrežeta tudi s špekulacijami, kaj se utesne zgoditi po Castrovi smrti. Pred meseci je Fidel zaradi bolezni predal vodenje države bratu Raulu, a zaenkrat ostaja še vse po starem. Nedvomno je da ima Castro še vedno veliko sovražnikov a tudi privrženecv, Kuba kot nekakšen nedokončan projekt socialne pravičnosti pa velja kot klasičen levičarski navdih za iskanje alternativ globalnemu neoliberalizmu.

• Andrew Sullivan: DOMALA NORMALEN. Učila. 2008

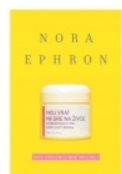
Andrew Sullivan - eden najbolj provokativnih in vplivnih političnih in družbenih komentatorjev, doktor politologije s Harvarda, kolumnist in v zadnjem času med najbolj brani blogerji (<http://andrewsullivan.theatlantic.com/>). Svojo več kot odmevno uspešnico *Domala normalen* je izdal leta 1995, po vsem tem času smo jo dobili še v slovenščini. V svoji knjigi poskuša čim bolj pošteno in temeljito predstaviti argumente iz različnih bregov o homoseksualnosti. Uspelo mu je, saj je bila njegova knjiga ena prvih, ki je zagovarjala enakopravnost porok. Knjiga vztraja na tem, da geji ne spadajo v posebno skupino; najprej so ljudje, njihove pravice pa morajo biti izmenljive s tistimi, ki jih imajo ostala človeška bitja. Nobene posebne obravnave – pač pa absolutno enako obravnavo.

• Alice Miller: UPOR TELESA - Telo terja resnico, TANGRAM, 2005

Svetovno znana švicarska psihologinja Alice Miller v svoji knjigi *Upor telesa* analizira otroštva velikih slavnih umetnikov: Dostojevskega, Čehova, Kafke, Nietzscheja, Schillerja, Virginie Woolf, Rimbauda, Mišime, Prousta in Joycea. Četrta božja zapoved ("Spoštuj očeta in mater") v kombinaciji z zlorabami vseh vrst je tista, ki že otroka oddvoji od iskrenih zaznavanj in obremeni z neznošno težo občutkov krivde. Telo majhnega otroka je lačno pristne ljubezni in stikov, če je le to zlorabljeno in neizpolnjeno, nikakor ne more več vzpostaviti ravnesvja. Telo in duša se odzoveta z boleznijo ali motnjami kot anoreksija...To se kasneje prenaša tudi na druge ljudi, naslednjo generacijo, zelo težko je krog prekiniti. Knjiga ima tri dele, v prvem gre za opisovanje vzrokov in posledic zlorabe v otroštvu znanih umetnikov, drugi je namenjen četrti božji zapovedi in njenim posledicam, zadnji del pa opisuje nastanek anoreksije kot pristni odziv telesa na neizpolnjena hrepenenja iz otroštva, ki kar trajajo in trajajo. Pretresljivo in poučno.

• Nora Ephron: MOJ VRAT MI GRE NA ŽIVCE, Vale-Novak, 2007

Nora Ephron je šestdesetletna uspešna ženska, ki piše scenarije za najbolj uspešne romantične komedije, kot so *Ko je Harry srečal Sally*, *Romanca v Seattlu* in *Čaka te pošta*. To je njena prva esejistična knjiga v slovenščini, ki opisuje kako je biti ženska. Knjiga se loteva mnogih vprašanj, ki zadevajo bolj in manj mlade predstavnice ženskega spola. Začne se s tem, da je ženski vrat eden bolj očitnih znakov staranja pri ženski, na humoren, prirčen, rahlo ciničen način pa obračunava tudi z drugimi vprašanji, kot so iskanje stanovanja, vzgoja otrok, učinkih pregrešno dragih kremic, torbic, manikur, pedikur in tako dalje. Kratkočasno branje, ki na trenutke pošteno nasmeje, še vedno pa se to dogaja v New Yorku, ki z načinom življenja, ki ga živi večina Slovenk nima prav veliko skupnega, razen tega, da se ženske tudi tu staramo in imamo čez dalje več delov telesa, ki nam gredo na živce...

• Vid Pečjak: PSIHOLOGIJA STARANJA, samozaložba, 2007

Profesor dr. Vid Pečjak ugotavlja, da »stojimo na pragu velike družbene revolucije, ki jo nekateri demografi primerjajo celo z renesanso in industrijsko revolucijo, tj. revolucijo podaljšane življenjske dobe, ki bo spremenila vse vidike družbenega in osebnega dogajanja.« Zaradi podaljšane povprečne življenjske dobe prebivalstva, čedalje manj držav predpisuje obvezno upokojitev pri določeni starosti, hkrati pa se uveljavlja delno zaposlovanje starejših. Delo je razdeljeno na deset poglavij. Najprej poglobljeno razčlenjuje biološke, psihološke in socialne vidike staranja, v nadaljevanju pa podrobneje obravnava sposobnosti, spretnosti in osebnost starejših ljudi. Novejše raziskave na področju nevroznanosti dokazujejo, da tako kot se lahko telesno zdravje in zmogljivosti izboljšajo z ustrezno prehrano in redno telovadbo, je mogoče v vseh starostnih obdobjih izboljšati tudi duševno zdravje in umske sposobnosti. Knjiga Psihologija staranja je polna zanimivih podatkov in duhovitih anekdot iz življenja znanih in manj znanih osebnosti.

• Boris Pahor: NEKROPOLA, 1967

V slovarju preberemo, da beseda »nekropola« pomeni dom mrtvih, grobišče oziroma navje. V prispodobni roman ponazarja pokopališče evropske humanistične zavesti. Ob italijanskem prevodu omenjega dela, je Boris Pahor postal tudi medijsko prepoznavnejši. Zato sem tudi sam posegel po njegovem romanu. Roman je sicer preveden tudi v francoščino. Avtor v romanu popisuje svojo taboriščno izkušnjo, ki jo je doživel leta 1944 v francoskih Vogezih, kasneje tudi v Dachauu in Bergen-Belsenu. Bralec v romanu naturalistično podživilja pisateljevo jetniško življenje in njegov boj za obstanek. Malo starejšim bralcem so to dobro znani prizori, opisani tudi v drugi literaturi, ki je nastajala takoj po drugi svetovni vojni. Mlajšim pa je lahko opomin in v spoznanje, česa vsega je sposobna človeška mizerija. Pahorjev roman *Nekropola* je brezčasno literarno delo. Čeprav se človeška družba velikokrat spomni na krutost koncentracijskih taborišč in si reče »nikoli več«, se je nedavno v Bosni spet zgodilo. Roman *Nekropola* bi moral biti obvezno srednješolsko čtivo. Le kako sem ga spregledal? Boris Pahor te dni praznuje svoj 95. rojstni dan in je najstarejši slovenski pisatelj, je pa tudi edini od pisateljev, ki je v tako veliki starosti še vedno dejaven. Piše, daje intervjuje, predava in menda še vedno sam vozi avto. Čestitke!

KNJIGE ZA OTROKE IN MLADINO:

• Beth Gobbie: MOČNEJŠA OD BESEDE, Miš, 2007

Petnajstletno Jujubo Brent povabi na zmenek. Navdušenje pa mine že po prvem zmenku, saj Brent zaradi nekajminutnega »mečkanja« na zadnjem sedežu avtomobila, pusti prijatelje v prepričanju, da je Jujuba »lahka«, kljub temu da se v resnici ni zgodilo nič. Zelo hitro jo označijo za cipo in beseda gre iz ust v usta po celi šoli. Jujuba je tako iz dneva v dan deležna raznih nesramnih opazk. Skoraj se že sprijazni s tem, da bo morala vse to prenašati dokler se na šoli ne bo zgodilo kaj zanimivejšega, ko ugotovi, da so vsa šolska stranišča popisana z nesramnimi komentarji pod njenim imenom, grafiti. S pomočjo prijateljev se postavi zase in znova skuša pridobiti svoj ugled. Sošolcem predstavi, kakšno moč imajo lahko besede.

• Žiga X. Gombač: JASTREBOV LET, Založba Mladika, 2008

Knjige je izšla kot prvo delo v novi zbirki Kompanjoni. Kompanjoni so štirje nerazdružljivi enajstletni fantje, ki stalno tičijo skupaj, igrajo računalniške igre, sestavljajo modele letal, se pogovarjajo o knjigah... Glavni junak je Lin, ki se mora med počitnicami ločiti od prijateljev, saj se s starši odpravi v vasico Beli na otoku Cresu. Sprva gre nerad, a tam ga prevzameta lepa narava in redka vrsta ogroženih beloglavih jastrebcev. Lin kmalu zasluti, da se pod krinko ornitologov skrivajo tihotapci živali. Opazuje jih, jim sledi, pri tem pa se zaplete v pravo avanturo. Pred nami se odvije napeta ekokriminalka, ki je odlično počitniško branje za osnovnošolce, ki imajo radi pustolovščine, naravo in druženje.

• Helena Koncut Kraljič: STONOGA TINA IŠČE MOŽA, Morfem, 2008

Stonoga Tina je živel na njivi poleg debelušnega polža Benjaminja. Nekega dne je opazila, da so njeni čevlji že močno ponošeni. Ni si znala predstavljati življenja brez njih, zato je sklenila, da si bo poiskala bogatega moža, ki ji bo kupil nove čevlje. Mravlja Pika je Tino poučila, da je pri izbiri ženina ljubezen najpomembnejša. Tini pa to žal ni nič pomenilo. Ker se nihče izmed ženinov – krt, koloradski hrošč, kobilček... ni hotel poročiti z njo, je bila zelo žalostna. Na pomoč ji je priskočil polž Benjamin, ki je svoji prijateljici Tini popravil čevlje. Nauk te zgodbe je, da si je ženina težko izbirati »na silo.« Ko sreča pravega, ga ljubiš in si srečen z njim. Poučno in prijetno zgodbo bogatijo ilustracije Zvonke Čoha.

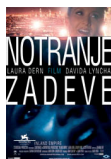
• Lawrence Schimel: SOSEDJE IN PRIJATELJI, ŠKUC, 2008

Sosedje in prijatelji je zgodba o Luisu, ki je posvojen otrok homoseksualnega para in ima torej atija in očija. Luis to sprejema kot nekaj popolnoma naravnega. Ko pa mati njegovega prijatelja Paca pripelje na obisk svojega novega fanta Alfonsa, skozi njega privrejo na dan vsi predsodki do take družine, ki so še vedno močno vkoreninjeni v družbi. Vendar tudi Alfonso kmalu sprevidi svojo omejeno in nepravilno reakcijo in se opraviči. In ravno tu je po mojem mnenju presežek te zgodbe – da namreč sveta ne prikazuje črno-belo, ampak vsakomur ponuja možnost, da se spremeni oz., da spremeni svoje stališče do sveta, ki ga obdaja.

MEDIOTEKA:

• NOTRANJE ZADEVE (INLAND EMPIRE) – DVD, Cinemania group, 2007

Najnovejši film Davida Lyncha Inland empire (s ponesrečenim slovenskim prevodom naslova) je mogoče bolj kot filmu, podoben sanjam. Tako ignoriranje komercialnih, vsebinskih in oblikovnih norm filmske umetnosti si verjetno lahko dovoli in upa le Lynch. Triurno izzivanje »zdravega« razuma odpira vrata v relativnost naših notranjih svetov, ki ne poznajo linearnega časa, kjer se lahkotno, a vseeno seveda zelo Lynchevsko začinjeno, meša realnost in »fikcija«. Film je odlična priložnost za osvobajanje absurdnosti, ki se bolj ali manj globoko skriva v vsakemu izmed nas. Absurdnosti, ki se ji naš »zdrav« in logično naravnan razum ponavadi upira, jo zanika in zavrača. Notranje zadeve ni film, ki ga je potrebno razumeti, je film, ki se mu je potrebno prepustiti. Ljudje z zajčjimi glavami, preskakovanje naprej in nazaj v času, prehajanje iz realnosti v film in spet nazaj, jutri, ki se zgodi že včeraj – vse to lahko zveni še tako nesmiselno, pa vendarle je še kako del nas. Vsak izmed nas je že kdaj sanjal kakšne absurde sanje, katerih vsebino bi sicer zelo rad komu povedal, pa se je ponavadi kar ne da ubesediti, ker je pač tako absurda ali pa, ker ubesedena izpade še toliko bolj absurdo. Svet Davida Lyncha je svet takih in podobnih sanj, svet, ki je verjetno bolj resničen, kot si upamo verjeti – je svet nezavednega, ki se sooča z razumom in mu spodnaša trhlo strukturo njegovih tal. Notranje zadeve je film, ki bi bil zagotovo zelo všeč Albertu Einsteinu – je namreč manifestacija relativnostne teorije skozi filmsko umetnost.

• VRNITEV (VOZVRAŠČENIE) – DVD, Cinemania group, 2005

Vrnitev je eden izmed biserov v naši medioteki, ki ga zlepa ne pozabiš. Zgodba je preprosta. Oče, ki enajst let ni bil prisoten v družini, se nenadoma vrne domov. Njegova sinova se vsak po svoje odzivata na njegovo strogo vzgojo. Skupaj se odpravijo na izlet, na potovanje, po katerem ne bosta nikoli več enaka. Film, ki dokazuje kako malo je potrebno za odlično zgodbo, ki prepriča: trije ljudje, ki so drug drugemu ves svet, prazna obala jezera in veliko zgovorne tišine.